

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

Warszawa, 2009.03.18

DZSE-2-JW-045-3/09

Państwo
Kuratorzy Oświaty
/wszyscy/

w związku z napływającymi do Ministerstwa Edukacji Narodowej zapytaniami dotyczącymi organizacji kształcenia uczniów przewlekle chorych, uprzejmie informuję.

W ramach systemu oświaty kształcenie specjalne przewidziane jest dla uczniów niepełnosprawnych wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Organizowane jest w różnych typach szkół na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanego przez zespół orzekający publicznej poradni psychologiczno – pedagogicznej na wniosek rodziców (opiekunów) ucznia.

Dla dzieci przewlekle chorych natomiast organizuje się kształcenie specjalne w szkołach zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej, lub w formie nauczania indywidualnego.

Szkoły specjalne zorganizowane w zakładach opieki zdrowotnej zapewniają realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki podczas pobytu tych uczniów na leczeniu. Z rozporządzenia ministra właściwego ds. oświaty (Dz. U. z 2003 r. Nr 51, poz. 446)¹ wynika, iż w przypadku uczniów, którzy przebywają w zakładzie opieki zdrowotnej krócej niż 9 dni, można odstąpić od organizowania zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem dzieci, których leczenie wymaga częstej hospitalizacji. Dla tych dzieci naukę organizuje się niezależnie od okresu pobytu na leczeniu szpitalnym.

Natomiast uczniowie, których stan zdrowia utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły i na podstawie zaświadczenia lekarza leczącego powinni zostać w domu, mogą realizować obowiązek szkolny i obowiązek nauki w formie indywidualnego nauczania zorganizowanego w miejscu ich przebywania, np. w domu rodzinnym².

Dzieci przewlekle chore, które mogą uczęszczać do szkoły, są kształcone na zasadach ogólnych określonych w ustawie o systemie oświaty. W stosunku do tych uczniów, przepisy

¹ rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w szkołach specjalnych zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej i jednostkach pomocy społecznej (Dz. U. z 2003 r. Nr 51, poz. 446)

² rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. Nr 175, poz. 1086)

prawa oświatowego przewidują możliwość zapewnienia im w szkole różnych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej³. Prawa każdego dziecka w szkole dotyczą, m.in. psychologiczno – pedagogicznego wspierania rozwoju uczniów przez dostosowywanie form pracy dydaktycznej, treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, wyposażania ucznia w umiejętności potrzebne w życiu społecznym, przekazywania wiedzy wynikającej z podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz zapewnienia im bezpiecznych warunków realizacji obowiązku szkolnego.

Przestrzeganie praw ucznia należy do obowiązków dyrektora szkoły oraz nauczycieli, natomiast za zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole lub placówce oświatowej odpowiada organ prowadzący tę szkołę lub placówkę.

Z badań przeprowadzonych w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że coraz więcej dzieci i młodzieży zmagają się z długotrwałymi problemami zdrowotnymi. Ponad 20% populacji dzieci i młodzieży w wieku 5-19 lat cierpi na choroby przewlekłe i są to najczęściej alergie, astma, choroby kręgosłupa, stany lękowe, depresja, choroby serca i układu krążenia, choroby nerek i układu moczowego, padaczka, cukrzyca i wiele innych.

Przytoczone badania wskazują na duże zróżnicowanie istniejących chorób przewlekłych u dzieci i młodzieży. Każda choroba ma swoją charakterystykę, dynamikę i przebieg. Niesie ze sobą szereg ograniczeń i powinności - dla dziecka, jego rodziny i szkoły. Powoduje określone skutki dla funkcjonowania dziecka, wpływa na jego kondycję psychofizyczną, możliwości intelektualne, możliwość uczenia się, pamięć i koncentrację, a także na jego stan emocjonalny i funkcjonowanie społeczne. W związku z tym każde dziecko przewlekłe chore należy traktować indywidualnie, rozpoznawać na bieżąco jego potrzeby, a także starać się stworzyć warunki sprzyjające ich zaspokojeniu.

Dzieci przewlekłe chore mają takie same potrzeby psychiczne i fizyczne, jak dzieci zdrowe. Mają prawo dostępu do wybranej przez rodziców szkoły, do nauki, zdobywania przyjaźni, zabawy z innymi dziećmi, do - równego traktowania i w żadnym wypadku nie mogą być dyskryminowane ze względu na ograniczenia wynikające z choroby lub ze sposobu jej leczenia. Obowiązkiem dyrektora szkoły/ przedszkola jest zapewnienie kompetentnej opieki psychologiczno - pedagogicznej na terenie szkoły oraz stworzenie warunków pozwalających na zabezpieczenie potrzeb dzieci przewlekłe chorych.

Zdecydowana większość dzieci przewlekłe chorych bowiem może i powinna uczęszczać do przedszkola i szkoły. Dzięki współpracy specjalistów z różnych dziedzin opiekujących się dzieckiem (lekarz, pielęgniarka, rehabilitant, psycholog, nauczyciel i wychowawca, rodzic) dziecko przewlekłe chore będzie mogło poczuć się bezpiecznie i bez niepokoju o swoje zdrowie bawić się i uczyć na terenie swojego przedszkola lub szkoły.

Jednocześnie należy podkreślić, że podawanie dzieciom przewlekłe chorym leków lub wykonywanie innych czynności przedmedycznych przez nauczycieli może być prowadzone tylko na zasadzie dobrowolnego zobowiązania się nauczyciela wobec rodziców (opiekunów prawnych) ucznia do wykonywania powyższych zabiegów lub czynności przed medycznych ustalonych dla dziecka i wynikających z zaleceń lekarskich. Profesjonalną opiekę medyczną na terenie szkoły mogą bowiem zapewnić uczniom przewlekłe chorym tylko wykwalifikowane służby medyczne, tj. pielęgniarka lub higienistka szkolna.

³ rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 11, poz. 114)

Niemniej, w celu zapoznania nauczycieli ze specyficznymi problemami funkcjonowania w szkole dzieci przewlekle chorych, w Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej, na zlecenie i ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach Programu „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”, przygotowano publikacje z serii wydawniczej pod wspólnym tytułem „One są wśród nas”. Opracowane przez specjalistów poradniki zawierają praktyczne informacje dotyczące postępowania z chorym dzieckiem na terenie szkoły - na co dzień i w sytuacjach zaostrzenia objawów. Dzięki tym publikacjom nauczyciel może poznać istotę choroby, jej skutki oraz wpływ na funkcjonowanie społeczne, emocjonalne i intelektualne dziecka, jego samopoczucie, nastrój i możliwości uczenia się. Może także dowiedzieć się w jaki sposób te informacje o dziecku i jego chorobie powinien uwzględnić w swojej pracy. W związku z tym publikacje wspomniane powinny być traktowane jako materiały pomocnicze, wspierające nauczycieli w codziennej pracy z dzieckiem przewlekle chorym.

W najbliższym czasie do wszystkich przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów powinno trafić pięć publikacji z serii „One są wśród nas”, poświęconych tematyce dzieci przewlekle chorych. Są to:

1. „Dziecko przewlekle chore. Psychologiczne aspekty funkcjonowania dziecka w szkole i przedszkolu” – E. Góralczyk
2. „Dziecko z hemofilią w szkole i przedszkolu” – A. Klukowska
3. „Dziecko z astmą w szkole i przedszkolu” – M. Kulus
4. „Dziecko z padaczką w szkole i przedszkolu” – S. Józwiak
5. „Dziecko z cukrzycą w szkole i przedszkolu” – D. Witkowski, J. Pietrusińska, A. Szewczyk, R. Wójcik.

Prosimy Państwa o pomoc w dystrybucji tych materiałów. Wersja elektroniczna będzie udostępniona do pobrania na stronach internetowych: Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej.

Ponadto, wskazane jest, aby w każdej szkole w Polsce została zorganizowana szkoleniowa rada pedagogiczna, poświęcona temu, jak pracować i pomagać dzieciom przewlekle chorym. Wiedza pozyskana przez nauczycieli ułatwi bowiem prawidłową organizację procesu kształcenia tych uczniów.

Z pasmem

Katarzyna Hall